

عنوان مقاله:

کاربرد طرحواره‌های تصویری در سرودهای سهراب سپهری و خلیل حاوی (بر اساس نظریه معناشناسی شناختی)

محل انتشار:

فصلنامه ادب عربی، دوره 12، شماره 4 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 18

نویسندگان:

شهریار باقرآبادی - دانش‌آموخته دکتری زبان و ادبیات عربی دانشگاه رازی، کرمانشاه

علی سلیمی - استاد گروه زبان و ادبیات عربی دانشگاه رازی، کرمانشاه

تورج زینی وند - دانشیار گروه زبان و ادبیات عرب، دانشگاه رازی، کرمانشاه

خلاصه مقاله:

زبان به عنوان مهم‌ترین کنش انسانی برای انتقال مفاهیم ذهنی محسوب می‌شود. تحلیل این مجموعه بی‌منتها از نمادها که در قالب واژگان نمود پیدا می‌کنند یکی از دغدغه‌های قابل اعتنا در ادبیات و زبان‌شناسی محسوب می‌شود. معناشناسی شناختی، یکی از شیوه‌های مطالعه زبان است که به کمک آن می‌توان رابطه‌ای قابل استناد میان زبان، تجربیات بیرونی، اندیشه‌ها و تجارب اجتماعی برقرار نمود. فهم و تعلیل کاربرست گونه‌های مختلف طرحواره‌های تصویری، یکی از مباحث پایه‌ای در این اسلوب تحلیل زبانی به شمار می‌آید. با چنین رویکردی می‌توان، به تعبیری روشمند از مفاهیم انتزاعی نهفته زبان و ساخت اندیشگی صاحب اثر دست یافت. پژوهش حاضر، به شیوه-ای توصیفی-تحلیلی، به مقایسه کاربرد و بسامد انواعی از طرحواره‌های تصویری در سرودهای سهراب سپهری و خلیل حاوی پرداخته است. اغلب سرودهای سهراب سپهری تلفیقی از باورهای متنوع عرفان اسلامی و باورهای شرقی مانند بودیسم است که بی هیچ تزاخمی در کنار هم گرد آمده‌اند. سرودهای این شاعر را می‌توان شکل خاصی از شعر عرفانی جهان‌شمول با زبانی امروزی دانست. سرودهای خلیل حاوی نیز، تجلیگاه عرصه‌های متفاوتی از باورهای دو خاستگاه فلسفه شرقی و غربی بوده‌است. شعر او علاوه بر موضوعات و دغدغه‌های میهنی جولانگاه مفاهیم ذهنی خاصی است که فهم همه آنها در پاره‌ای موارد ساده نیست. این پژوهش تلاشی است برای پاسخ به این پرسش‌ها که سهم هر یک از طرحواره‌ها، در شعر دو شاعر به چه میزانی بوده‌است و نیز مبانی فکری سرایشگران چه تاثیری در بهره‌گیری از نوع طرحواره‌ها و بسامد آنها داشته است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که هنر نقاشی سپهری، درونمایه عرفانی سروده‌ها و نیز عزلت شاعرانه وی، موجب شده‌است تا «طرحواره‌های حجمی» بسامد بیشتری در اشعارش داشته باشد. از سوی دیگر، به دلیل پاره‌ای از نابسامانی‌های اندیشگی و اندوه حاکم بر قصاید خلیل حاوی، بیشترین فراوانی «طرحواره‌های قدرتی» که بیانگر شکست در مسیر فعالیت‌های اجتماعی هستند، در قصاید این شاعر به چشم می‌خورد.

کلمات کلیدی:

ادبیات تطبیقی، معناشناسی شناختی، طرحواره تصویری، سهراب سپهری، خلیل حاوی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1199682>

